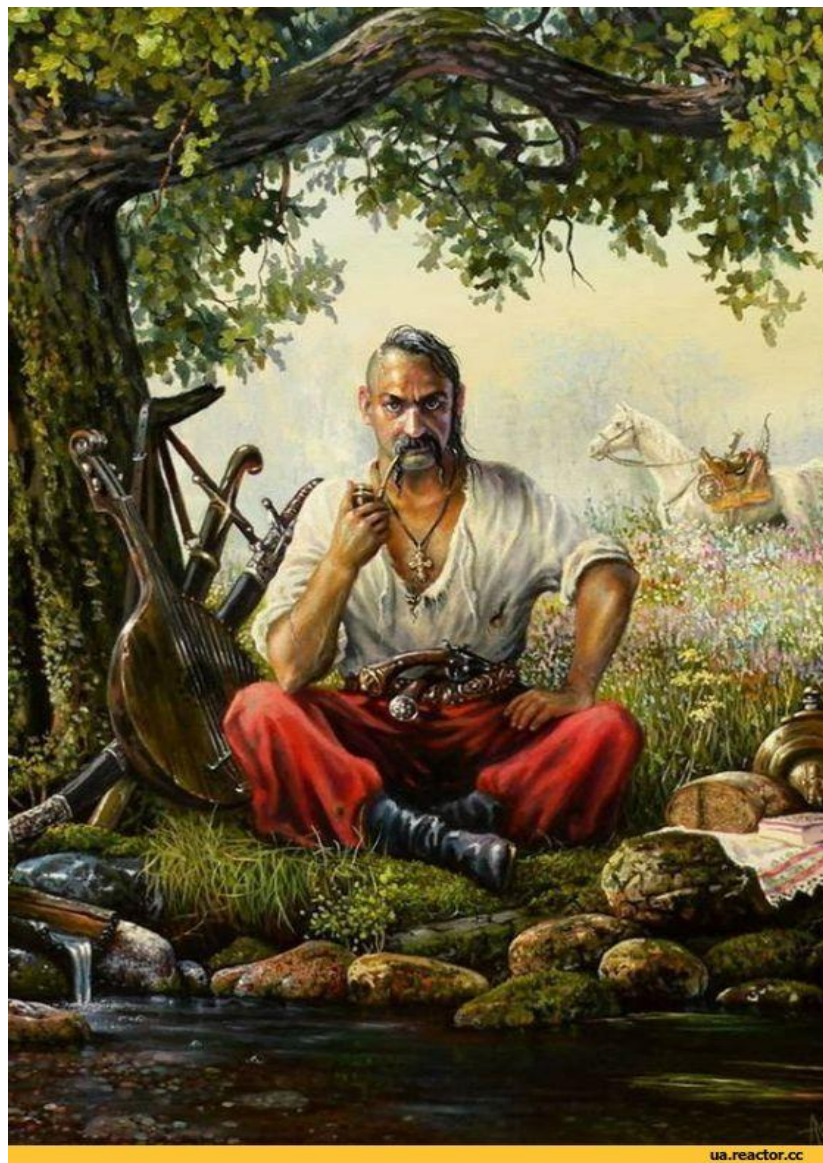

ЗАПОРІЗЬКА СІЧ: ЕВОЛЮЦІЯ РОЗВИТКУ

Презентацію виконала студентка
групи 10-Б
Іванова Дарина

Наприкінці XV ст. на теренах України з'являється нова суспільна сила — козацтво. Назва "козак" вперше зустрічається у половецькому словнику XIII ст. У XIV— XV ст. вона поширюється в Криму на означення кінної варти (приміром, при консулі генуезької колонії Кафи). Так називали найнижчий стан кримськотатарського суспільства XV—XVI ст. Найімовірніше слово походить від тюркського "кай-сак" — легко нав'ючений.

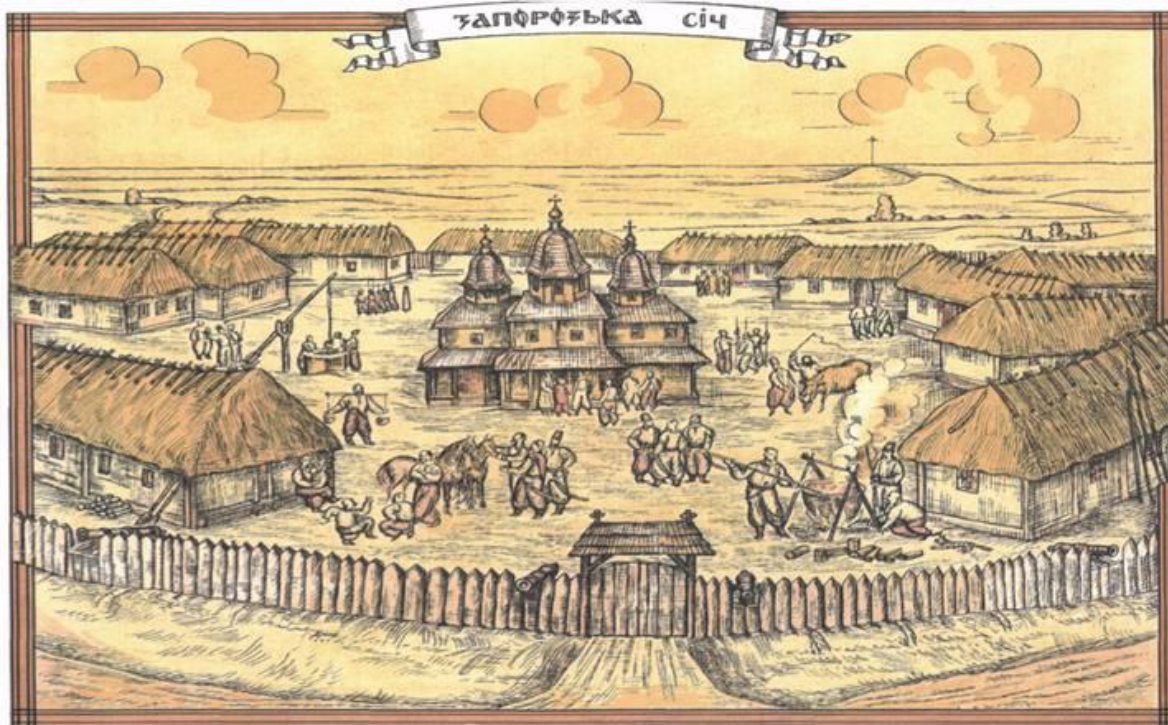
За визначенням Запорізька Січ - являє собою суспільно-політична та військово-адміністративна організація українського козацтва за порогами, що склалася у першій половині 16 ст. за дніпровими порогами у районі острова Хортиця.

Поняття Запорізька Січ вживається у двох значеннях: у широкому - всі землі, які перебували в управлінні й володінні козаків, у вузькому-центральне поселення, де знаходилось адміністративне управління Січі.

Виникнення З.С. було зумовлене колонізацією Середнього Придніпров'я феодалами Великого князівства Литовського, посиленням феодально-кріпосницького та національного гніту і пробудженням самосвідомості українського народу. За перші десятиріччя 16 ст. панству вдалося підкорити своїй владі значну територію Середнього Придніпров'я й обернути більшу частину українського козацтва на феодально залежне або напівзалежне населення. Однак частина козаків, щоб позбутися феодального гноблення, відступила на Південний Схід, у пониззя Дніпра.

Перші козаки з'явилися на порогах Дніпра, ймовірно, на початку 16 ст.

Розвиток козацтва мав три стадії.

- 1. Кінець XV ст. — до 80-х років XVI ст.** Протягом століття козацтво було переважно суспільно-побутовим явищем, не маючи сталої структури, організації. Тому і достовірних згадок про нього небагато. Навіть перша спроба його організації — Січ на о. Мала Хортиця, заснована в 1552—1558 рр. Д. Вишневецьким (Байдою), оповита напів легендарними сюжетами.
- 2. 80—90-ті роки XVI ст.** У цей час козацтво зростає чисельно, виникає два його різновиди: низове і городове, формуються організаційні структури (Запорозька Січ, козачі реєстрові загони).
- 3. Перша половина XVII ст.** Козацтво перетворюється на провідника, оборонця і захисника інтересів українського суспільства, православ'я, стає політичною силою Речі Посполитої та Східної Європи. З ним починають рахуватись монархи Туреччини, Австрії, Московії.

Поява козацтва започаткувала формування якісно нового типу політичної людини (homo politicus) в Україні

Українці в особі козаків повернулись на міжнародну політичну арену як захисники християнського світу від мусульманської загрози

Козацтво засвідчило новий рівень політичної самосвідомості народу

Доля Запорозької Січі після Національно-визвольної війни українського народу. Запорозькій Січі належала провідна роль у Національно-визвольній війні українського народу 1648-1657 рр., але після її завершення більшість запорожців не були включені до козацького реєстру. Це викликало невдоволення січовиків і загострення їхніх відносин з гетьманською владою аж до збройних конфліктів.

У період Руїни запорожці неодноразово *втручались* у боротьбу різних старшинських угруповань за гетьманську владу. При цьому вони нерідко підтримували кандидатів на гетьманство зі свого середовища - Івана [Брюховецького](#), М. [Ханенка](#), П. [Суховія](#), які обіцяли покласти край свавіллю старшини й [експлуатації](#) рядового козацтва.

На інституційний розвиток козацтва вплинули універсали короля Речі Посполитої Стефана Баторія 1578, 1582 р. Запропонована ними організаційно-штатна структура регулярного полку та публічно-правове оформлення козацького імунітету в Україні використовувалися й надалі.

Останній період (1734-1775 рр.) в історії З.С. позначився з одного боку, помітним економічним піднесенням Запоріжжя, з другого - поступовим занепадом автономії З.С. і тих порядків, які були властиві їй у ранній період. Посилення феодално-кріпосницького і національного гніту в центральних районах України і відносний **спокій** на російсько-кримських кордонах сприяли народній колонізації Запоріжжя.

Джерела:

- <http://histua.com/istoriya-ukraini/ukrainski-zemli-v-dobu-kozactva/zaporozka-sich#6> Українські землі доби козацтва: Запорізька Січ
- http://ua-referat.com/Етапи_розвитку_Запорізької_Січі Етапи розвитку Запорізької Січі
- http://pidruchniki.com/12631113/istoriya/evolyutsiya_ukrayinskogo_kozatstva Еволюція розвитку українського козацтва